

Klankbordgroepbijeenkomst 'Natuurinclusieve landbouw'

14 april 2022, LC Utrecht en Vechtplassen, Natuurmonumenten

De klankbordbijeenkomst vindt plaats in het nieuwe hoofdkantoor van Natuurmonumenten in Amersfoort. Een groep van ongeveer 30 leden spreekt elkaar deze avond over het thema Natuurinclusieve landbouw. Daarmee bedoelt Natuurmonumenten voedsel produceren met oog voor natuur en landschap. De heer Jan Roodhart was melkveehouder in Eemland en kwam geleidelijk in dienst bij Natuurmonumenten. Nu werkt hij als coördinator Natuurbeheer en Landbouwtransitie 'Van (ver)pachter naar partner' en spreekt in die rol met boeren in zijn gebied over wat hen bezig houdt. Hij licht de strategie van Natuurmonumenten toe (presentatie bijgevoegd).

De doelstelling die Natuurmonumenten nastreeft met de Landbouwstrategie is een platteland dat bukt van bloemen, wilde bijen en bodemleven met een goede boterham voor de boer. 25.000 hectare van de grond van Natuurmonumenten is momenteel agrarisch gerelateerd, daar wil de organisatie impact maken. Maar ook buiten haar eigen gebieden wil zij meer winst boeken door biodiversiteit op een hoger niveau te brengen. Het beoogde doel is 500.000 hectare natuurinclusieve landbouw in 2030.

Natuurinclusieve landbouw raakt aan verschillende onderwerpen:

- Van chemie naar ecologie
- Planten en dieren in het landelijk gebied
- Het sluiten van kringlopen
- Een gezond bodemleven
- Respect voor erfgoed en landschap
- Economisch gezond boerenbedrijf

Dat laatste punt is ook zeker een uitgangspunt voor Natuurmonumenten. De organisatie heeft de bedrijven nodig. Natuurmonumenten richt zich zowel op akkerbouw als veeteelt. Kippenstallen en varkenshouderijen zijn echter minder grondgebonden dus daar kan Natuurmonumenten zich niet voor inzetten met haar gronden.

Hoe gaat de Landbouwstrategie in zijn werk?

- Men wil gebiedsgerichte samenwerkingen opzetten, m.n. op eigen gronden met pachters. Een alternatief is de afzet van boeren verbeteren (zoals is gedaan bij het programma Rotterdam de boer op!). De relatie met pachters opbouwen en verbeteren is noodzakelijk.
- Stimuleren van de landbouwtransitie in Nederland. Natuurmonumenten wil niet direct grond verwerven voor de landbouwtransitie. Zij wil op eigen gronden boerenbedrijven laten extensiveren.

In de Beheereenheid Utrecht liggen de grootste kansen in Eemland, Haarzuilens en Coelhorst. Er zijn een paar stappen te nemen:

- Verbeteren van de vakbekwaamheid van pachters om aan natuurbeheer te doen (100% in 2023 middels een cursus Natuurbeheer voor ondernemers en Landbouw voor boswachters)
- Van (Ver)pachter naar partner. Partner wordt je als je de natuurdoelstellingen ondersteunt. Bijv. door weidevogelbeheer, omhoog brengen van het waterpeil of overgaan naar een biologische bedrijfsvoering. Men is partner als hij/zij op zijn eigen bedrijf deze stappen maakt en impact bereikt.
- Overlap met andere programma's, bijv. het landelijke Programma Natuur of Aanvalsplan Grutto.
- Het circuleren van een themanieuwsbrief onder pachters, om hen te informeren.

In deelgroepen denken de klankbordleden na over suggesties voor wat Natuurmonumenten kan doen richting overheid, boeren, leden en zichzelf om de strategie voor natuurinclusieve landbouw succesvol te maken. De groepen opperen de volgende ideeën:

1. Benut dit momentum. In de politiek, de samenleving maar ook zeker bij de boeren zelf is een sterk bewustzijn dat er iets moet veranderen. Maak daar gebruik van en focus op de mogelijkheden en kansen die er zijn voor natuurinclusieve landbouw. Lobby bij de overheid, zowel nationaal als Europees. Geld is beslissend, zoals de miljarden die vrijkomen voor stikstofaanpak.
2. Goed dat Natuurmonumenten voorbeelden presenteert van agrariërs die de omslag naar meer natuurinclusief boeren maken. Wat vooral belangrijk is dat deze voorbeelden beschikbaar komen/worden toegeschreven naar de boeren zelf. Hoe doe je dat op je bedrijf, de bedrijfsvoering en vooral: financieel. Nu lijken de voorbeeldboeren vooral een podium te hebben voor de achterban van Natuurmonumenten; dat is een beetje 'preken voor eigen parochie'. Tegelijk is het belangrijk de goede voorbeelden te blijven communiceren naar leden toe.
3. Ga met LNV in gesprek om in de opleidingen meer kennis te delen over natuurinclusief boeren. Stel daarvoor de eigen knowhow beschikbaar en vooral ook: benut de kennis en expertise die er binnen de vereniging op dit punt beschikbaar is.
4. Lang geleden had je de zogenaamde rijksconsulenten voor de landbouw. Die kwamen op het boerenerf om de boeren voor te lichten over nieuwe ontwikkelingen. Nu doet de markt dat: verkopers van trekkers, melkstallen, veevoer en natuurlijk de banken. Deze voorlichters verkopen natuurlijk geen natuurinclusieve landbouw. Een tegengeluid is wenselijk.
5. Geef voorlichting op scholen. Jongeren hebben geen referentie voor hoe het landschap er decennia geleden uit zag, hoeveel insecten er waren. Blijf de urgentie vertellen.
6. Zoek partnerschappen met Staatsbosbeheer en de Landschappen. Deze organisaties moeten op 1 lijn zitten wat dit thema betreft.
7. Persoonlijk contact is van belang. Zoek in alle boerendorpen contactpersonen, eventueel via leden van Natuurmonumenten die boeren kennen of kinderen zijn van boeren.
8. Denk eens na over de aanpak van '[Land van Ons](#)'. Dit is een coöperatie van burgers, die landbouwgrond koopt en het beheer richt op biodiversiteit. Boeren kunnen de grond gebruiken, maar betalen geen pacht; de biodiversiteit is waarde die de grond opbrengt voor de samenleving, niet het geld. Onderzoek of dit een aanpak is voor Natuurmonumenten.
9. Consumenten moeten veel beter door Natuurmonumenten geïnformeerd worden over biodiversiteit en natuurinclusief boeren.
10. In het schap van de supermarkt ligt een grote diversiteit aan merken. Maar het merk Natuurmonumenten ontbreekt. Iets om te ontwikkelen?
11. Natuurmonumenten zou veel beter biodiversiteit kunnen bevorderen door grootwinkelbedrijven te stimuleren natuurlijke producten "in de etalage te zetten" zoals in bijvoorbeeld "Allerhande".
12. Aandringen op BTW-verlaging van natuurlijke producten.